Kokoomuksen Ympäristöpolitiikan verkoston mietintö:

Kestävä kunta

"Kulutamme tällä hetkellä 1,5 maapalloa ja ylikulutus vain pahenee, jos emme käännä suuntaa. Pahinta on se, että heitämme raaka-aineita ja resursseja hukkaan, ne pitää saada kiertämään. Kestävyys tarkoittaa päätösten tekemistä ympäristön, talouden ja sosiaalisten vaikutusten tasapaino huomioiden. Kysymys ei siis ole pelkästään ympäristöfiksuudesta, vaan esimerkiksi kiertotaloudessa piilee myös merkittävä taloudellinen potentiaali. Jätteiden kierrätys, uudelleenkäyttö ja jalostus luovat lisää työpaikkoja ja uusia markkinoita. Kestäviä valintoja pitää tehdä aina kansainvälisistä neuvottelupöydistä kotitalouksiin saakka. Myös kunnissa voidaan tehdä monia kestävämpiä ratkaisuja puhtaamman ja paremman tulevaisuuden eteen."

Saara-Sofia Sirén
Kansanedustaja, ympäristövaliokunnan jäsen,
Kokoomuksen ympäristöpolitiikan verkoston puheenjohtaja

Kestäviä ratkaisuja jokaiseen kuntaan

Kestävä päätöksenteko tarkoittaa sitä, että taloudelliset-, sosiaaliset- ja ympäristövaikutukset on otettu päätöksenteossa huomioon, ja niiden välillä vallitsee tasapaino. Kestäviä päätöksiä tulee tehdä kaikilla kunnan päätöksenteon sektoreilla.

Suomi on vuonna 2017 yhteensä 311 kunnan maa, joten kunnan kestäviä ratkaisuja tulee etsiä sen rakenteeseen soveltuen. Se mikä toimii suurimmissa kaupungeissa ei ehkä toimi pienimmissä kunnissa ja toisin päin.

Kokoomuksen ympäristöpolitiikan verkosto on listannut kuntapäättäjälle muistilistan, jonka avulla voi kehittää oman kuntansa päätöksentekoa askeleen kestävämpään suuntaan. Tavoitteena on kasvattaa kuntapäättäjien tietoutta kestävästä päätöksenteosta ja jakaa konkreettisia keinoja Suomen jokaiseen niemeen ja nokkaan – sovellettavaksi kunnan tilanteeseen parhaiten sopivalla tavalla.

KOKOOMUS

Kokoomuksen Ympäristöpolitiikan verkoston muistilista:

10 askelta kohti kestävää kuntaa

1. Kestävän kehityksen huomioiminen kaikessa päätöksenteossa

Kestävä päätöksenteko tarkoittaa, että kaikessa päätöksenteossa huomioidaan ympäristövastuu, sosiaalinen vastuu sekä vastuu taloudesta. Poliittinen valmistelu on kestävää, kun nämä kolme näkökulmaa on tasapainoisesti arvioitu. Osaamista ja tietoutta kestävistä ratkaisuista tulee kunnissa lisätä. Kestävälle kehitykselle asetetaan tavoitteet ja luodaan budjetointi.

2. Kiertotalouden ja resurssitehokkuuden edistäminen sekä kestävät hankinnat

Kiertotaloudessa kysymys on asioiden tekemisestä järkevämmin. Kuntataloudessa hankinnoilla on iso merkitys kestävän kehityksen edistämisessä. Siksi kestävyyskriteerit tulee olla kunnossa kunnallisissa hankinnoissa. Kunnankaan ei tarvitse ostaa kaikkea omaksi, vaan yhä useammin voidaan hankkia ratkaisu tai palvelu fyysisen tuotteen sijasta. Esimerkiksi laitteita hankkiessa kunnissa tulisi suosia nykyistä enemmän käytettyjä. Miksi kouluissa tarvitsee olla uudet tietokoneet, kun esimerkiksi vähän käytettyjä leasing –käytöstä poistuvia laitteita olisi saatavilla murto-osalla hinnasta?

3. Kestävät energiaratkaisut ja hiilineutraaliuden tavoittelu

Kestävällä kunnalla tulee olla myös kunnianhimoiset ilmastotavoitteet. Niihin kuuluu kasvihuonekaasupäästöjen merkittävä vähentäminen ja esimerkiksi suunnitelmallinen kivihiilestä luopuminen. Energiaratkaisuissa on järkevää tehdä seudullista yhteistyötä. Kuntalaisten pientuotantoa kuten aurinkopaneeleita ja maalämpöä tulee lisätä ja niihin siirtymisen kynnystä madaltaa esimerkiksi mahdollistamalla ylijäämän parempi myynti verkkoon. Myös älyverkot luovat innostavia mahdollisuuksia kestävämpään energiapolitiikkaan. Maa- ja geotermisen lämmön keruu kunnan mailta tulee mahdollistaa. Kunnan omissa kiinteistöissä tulee suosia kestäviä energiaratkaisuja.

4. Kierrätys ja jätehuollon ratkaisut kestävään kuntoon

Kiertotalous on paljon muutakin kuin kierrätystä, mutta kestävässä kunnassa jätehuollon toimivuus on aivan keskeinen lähtökohta. Suomessa kierrätystavoitteisiin pääsemiseksi on vielä pitkä matka ja paljon tehtävää. Jätteen kokonaismäärää on ensinnäkin pystyttävä vähentämään. Jätehuollossa taas tulee toteuttaa nykyistä tarkemmin niin sanottua etusijajärjestystä. Se tarkoittaa sitä, että syntynyt jäte ensisijaisesti käytetään uudestaan, toissijaisesti kierrätetään ja vasta kolmanneksi ohjataan energiatuotantoon. Materiaalien kiertoa tuetaan ja kierrätysastetta nostetaan lisäämällä keräyspisteitä, laajentamalla kotitalouksien keräystä sekä paremmalla tiedotuksella. Esimerkiksi muovi- ja tekstiilijätteen kierrätystä tulee tehostaa. Myös kunnan omien yksiköiden osalta tulee kiinnittää parempaa huomiota jätehuoltoon ja syntyvän jätteen kierrätykseen. Mekaaniset erottelulaitokset ovat hyvä esimerkki kestävää jätehuoltoa edistävästä investoinnista.

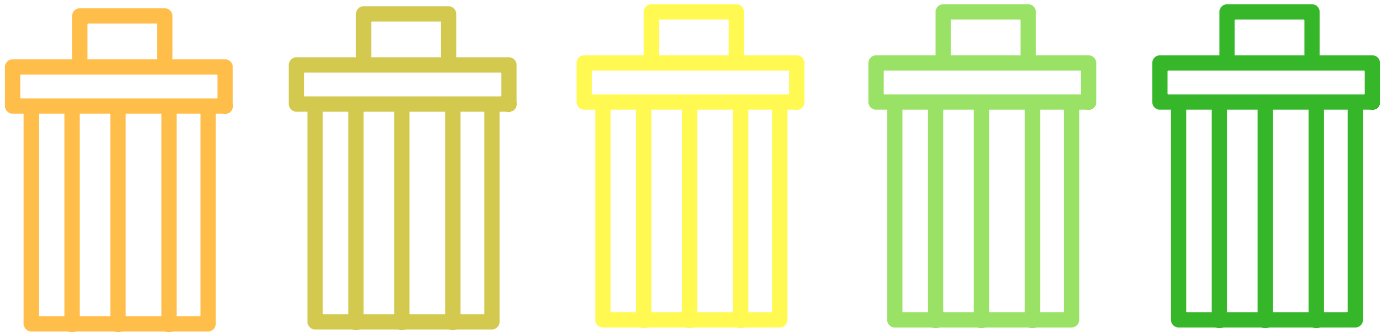

5. Kestävä ruokatarjoilu ja ruokahävikin vähentäminen

Joka päivä pitää syödä, eikä todellakaan ole samantekevää mitä suuhun laitetaan. Kestävää ruokapolitiikkaa tulee edistää vahvasti kunnan ruokavalinnoissa. Lähellä tuotettu ruoka on usein kestävä valinta, lyhyet kuljetusmatkat vähentävät päästöjä ja takaavat tuoreet raaka-aineet ja samalla on mahdollisuus tukea paikallisia yrittäjiä. Ruokahävikkiä tulee torjua aktiivisesti kouluissa ja muissa kunnallisissa yksiköissä esimerkiksi huolellisella ruokalistojen suunnittelulla, ennakoinnilla, kampanjoilla ja hävikkimäärien seurannalla. Yhtä tärkeää on luoda toimivat ja kestävät toimintamallit siihen, miten ylijäänyttä ruokaa hyödynnetään. Kunnissa on kokeiltu esimerkiksi koulujen ylijäämäruoan myyntiä edullisella hinnalla. Hyviä käytäntöjä löytyy myös kuntien koordinoimasta toiminnasta, jolla vähittäistavarakauppojen hävikkituotteita jaetaan eteenpäin apua tarvitseville.

6. Puhtaammat ja turvallisemmat liikenneratkaisut

Iso osa päästöistä syntyy liikenteestä, joten kestävässä kunnassa edistetään vauhdilla puhtaampia liikenneratkaisuja. Se on paitsi ympäristöteko, myös asukasviihtyvyyttä lisäävä tekijä. Toimiva liikennejärjestelmä huomio erilaiset liikkujat ja liikennevälineet. Niin kevyen liikenteen verkostoja kuin joukkoliikennettä tulee kehittää. Suuremmissa kaupungeissa edistetään yhteiskäyttöpyöriä ja asennetaan yleisiä pyörien huoltopisteitä. Sähköautojen latauspisteitä lisätään niin, että verkosto laajenee kattavammaksi. Kuntien liikennepolitiikassa tulee katsoa tulevaisuuteen, joka perustuu nykyistä enemmän sähköön ja jatkossa myös automatisoituihin ratkaisuihin. Myös mahdollisuuksia biokaasun tankkauspisteisiin selvitetään. Linja-autot kulkevat yhä enenevässä määrin sähköllä tai vaihtoehtoisesti biokaasulla. Kunnissa voidaan harkita myös vähäpäästöisten autojen etuoikeutta pysäköintipaikkoihin.

7. Kestävää ja sujuvaa kaavoitusta

Etenkin keskuskuntien kaavoituksessa pidetään esillä täydennysrakentamista ja tiivistä yhteiskuntarakennetta, jota toimiva joukkoliikenne tukee. Suomeenkin sopisi nykyistä enemmän korkeaa rakentamista ja se osaltaan tukisi myös kestävää kehitystä. Uudiskohteissa lähtökohtana ei enää tulisi olla yksityisautoilu, vaan autopaikkavaatimuksista tulee luopua alueilla joissa oma auto ei ole välttämättömyys. Tällaisia ovat esimerkiksi opiskelija-asunnot. Kaikkiaan kuntien kaavoitusvalmisteluissa tulisi lisätä sujuvuutta, avoimuutta ja vuorovaikutteisuutta.

8. Ravinteet kiertoon ja sivuvirrat hyötykäyttöön

Esimerkiksi vesistöjen kannalta maataloudessa käytettävien ravinteiden kierrätys ja hyödyntämien on kestävä teko ja kiertotaloutta parhaimmillaan. Itämeren tilan parantamisessa maatalouden tehokkaampi ravinnekierto on tehokkain ratkaisu. Siitä hyötyy niin ympäristö kuin viljelijä. Kunnissa jo käynnissä olevien hankkeiden hyvät käytännöt tulee saada hyödynnettyä laajemmin koko Suomeen. Rehevöitymisen ehkäisy ei ole vain rannikkoseutujen asia vaan koskee kaikkia kuntia. Mikäli kunnalla on omia tai vuokrapeltoja, se voi edistää suoraan kestävää viljelyä huolehtimalla ravinnekierrosta sekä peltojen tasapainosta. Kunnissa tulee selvittää myös laajemmin tuotantojen sivuvirtojen hyödyntämistä ja esimerkiksi alueellisten biokaasuratkaisujen mahdollisuuksia.

9. Vesistöjen roskaantumisen ehkäisy

Valtaosa vesistöihin kulkeutuvasta jätteestä tulee jokia pitkin kauempaa maalta. Jätehuollon ongelmakohdat tulee korjata ja esimerkiksi meriläjityksestä ja lumenkaadosta vesistöihin luopua. Yleisten rantojen ja ranta-alueiden jätehuoltoon tulee kiinnittää erityisesti huomiota ja lisätä roskiksia niin meren kuin jokien rannoille. Ranta-alueilla roskien poimimiseen voidaan kannustaa esimeriksi kampanjoin ja tempauksin, jolloin samalla saadaan lisättyä tietoa roskien ja mikroroskien ympäristöhaitoista. Kun roska päätyy mereen ja hioutuu pieneksi, sitä ei saa sieltä enää millään pois.

10. Kestävää kalapolitiikkaa

Monessa kunnassa kalastus on paitsi elinkeino, myös kasvavassa määrin tärkeä virkistysmuoto ja vetovoimatekijä, johon liittyy myös kaupallista potentiaalia. Kestävien kalakantojen edistäminen on kaikkien etu. Siksi kunnissa tulisi selvittää mahdollisuuksia jokien luonnonmukaistamiseen esimerkiksi kalaportailla. Jos kunnassa on vesivoimatuotantoa, sen kestävyys tulee arvioida ja pienimpien, turhien patojen purkamista edistää. Myös salakalastukseen tulee puuttua nykyistä aktiivisemmin. Saimaan alueella on tärkeää jatkaa työtä uhanalaisen Saimaan norpan ja erityisesti sen kuuttien suojelemiseksi.

Kestävän kunnan muistilistan on koonnut Kokoomuksen ympäristöpolitiikan verkosto.

Ympäristöpolitiikan verkoston toiminnasta vastaa verkoston puheenjohtaja, kansanedustaja ja ympäristövaliokunnan jäsen, Saara-Sofia Sirén.

Tiedustelut:
Saara-Sofia Sirén
+358 50 513 2051
saara-sofia.siren@eduskunta.fi

KOKOOMUS